

PRÁVNÍ ASPEKTY POŘÁDÁNÍ DĚTSKÝCH TÁBORŮ 2014

OBSAH:

- 1) Právní povaha ČTU a provozování táborů
- 2) povinnosti týkající se tábora jako celku
- 3) zvláštní povinnosti vedoucích
- 4) zvláštní povinnosti zdravotníka
- 5) zvláštní povinnosti personálu kuchyně

PRAMENY:

(uváděny v platném znění)

~~zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (ObčZ)~~ – **89/2012 Sb. (NOZ)**

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (TrZ)

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích (PZ)

zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (OchrPZ)

zákon č. 289/1995 Sb., o lesích (LZ)

zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (OVZ)

- vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti (ZAV) - **NOVELA 422/2013 Sb. (lékárnička a vzor posudku**

JINAK)

vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby...

zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (PKZ)
(o silničním provozu)

zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon

zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí

zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách

zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

Následující text vychází z právního stavu ke dni 31. března 2014

Cílem následujícího textu není poskytnout čtenáři ucelený pohled na právní řád ČR, ale pouze na specifické otázky týkající se přípravy a provozování dětských táborů. Cílem není ani opsat co nejvíce právních norem, ale ukázat směr, kde lze hledat informace a případně motivovat k jejich hledání (nejpohodlněji na www.portal.gov.cz).

V právním řádu České republiky existuje zatím jediný právní předpis, který se zabývá speciálně pořádáním dětských táborů (a podobných zotavovacích akcí), a to vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti (dále jen „ZAV“), jejíž znalost by měla být nepostradatelnou součástí výbavy vedení dětských táborů (tato vyhláška byla novelizována vyhláškou č. 148/2004 Sb., která je účinná od 7. dubna 2004 a následně vyhláškou č. 320/2010 Sb., která je účinná od 1. 2. 2011 **a nově pak 422/2013 Sb., která je účinná od 1. 1. 2014**). Z této vyhlášky budou níže vymezena pouze nejdůležitější ustanovení, protože považujeme za neúčelné tuto opisovat. Kromě této vyhlášky se problematiky péče o dítě svěřené vedení dětského tábora dotýká řada ustanovení dalších právních předpisů. **Pouze informativně zde upozorňujeme na vládní záměr přípravy zákona o práci s dětmi – ale již více než 9 let.**

Výše zmíněná vyhláška je prováděcím předpisem k zákonu č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (dále jen „OVZ“). Jeho znalost, především ustanovení §§ 7 – 14, by také měla patřit k výbavě vedoucího dětského kolektivu.

Ty právní povinnosti, které se týkají výhradně určité části vedení tábora, jsou vymezeny v částech 2) až 4). Povinnosti uvedené v části 1) se týkají všech členů vedení, příp. provozovatele tábora, který případně následně může postihovat jednotlivé odpovědné členy vedení.

Poznamenejme též, že pachatelem případných trestných činů či přestupků však může být **jak fyzická osoba** (§ 8 a násl. občanského zákoníku) – tedy každý z nás, **tak také nově již i právnická osoba** – tedy např. provozovatel, což ovšem neznamená, že fyzická osoba jednající za osobu právnickou je odpovědnosti zproštěna.

1) Právní povaha ČTU a provozování táborů

Podle čl. 6 stanov ČTU „právními subjekty v ČTU je ze zákona sama ČTU, jako občanské sdružení, Nejvyšší rada, Velké rady a organizační jednotky zřízené podle čl. 4 § 3 Stanov“. **ČTU je občanským sdružením** registrovaným ministerstvem vnitra ČR (srov. www.mvcr.cz). Právními osobami jsou také jednotlivé kluby, ačkoliv nejsou samostatně evidovány na MV ČR – jedná se o tzv. organizační složky občanského sdružení (ČTU). Kluby tedy jednají svým jménem a na svůj účet.

Samostatným problémem je **forma provozování dětských táborů**. Živnostenský zákon zná pod č. 72 i obor tzv. volné živnosti nazvaný „Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti“. Obsahovou náplní tohoto oboru volné živnosti je pak **výchovně vzdělávací činnost na dětských táborech a jiných zotavovacích akcích, zejména vedení těchto akcí, zajišťování výchovných, relaxačních a vzdělávacích programů pro účastníky těchto akcí, dohled nad dětmi a podobně**. Přes formální změnu v živnostenských předpisech může tedy tuto činnost vykonávat v podstatě úplně každý člověk splňující základní předpoklady pro výkon živnosti (způsobilost k právním úkonům, věk, bezúhonnost) – pokud nepořádáte akce pro děti mladší 3 let, kde jsou podmínky výrazně přísnější.

Je samozřejmě možné tvrdit, že provoz tábora v rámci ČTU není živností ve smyslu § 1 živnostenského zákona, tedy že nejde o „soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem na vlastní odpovědnost, **za účelem dosažení zisku** ...“, ovšem teprve budoucnost ukáže zda je toto stanovisko udržitelné. Toto stanovisko dále podlamuje čl. 1 § 3 Stanov ČTU, podle kterých může ČTU k zajištění účelu, pro který byla zřízena (tedy život v přírodě, aktivní

ochranu přírody a s tím spojené tábornické dovednosti) vyvíjet podnikatelskou činnost a **příkladem** je vyjmenováno několik živností, jako nakladatelská činnost, nájem a pronájem nebytových prostorů, ubytovací služby, s tím, že získané prostředky budou použity pro rozvoj Unie. **Je tedy sporné, proč by Unie (či klub) mohla podnikat jako nakladatel a ne jako pořadatel táborů.** Prozatím nám ovšem není známo, že by některá z **neziskových organizací** měla v tomto směru nějaké potíže, proto doporučujeme si živnostenské oprávnění neopatřovat, i když nelze vyloučit, že v budoucnu se situace změní. V každém případě je nutné dbát na nenaplnění definičních znaků výkonu podnikatelské činnosti, tedy zejména na neziskový charakter vykonávané činnosti.

* Úvodem též uveďme, že pořádající osoba je podle ustanovení § 11 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb. povinna zajistit informovanost všech fyzických osob činných na zotavovací akci o hygienických požadavcích na tyto akce (s výjimkou zdravotníka). **V rámci ČTU by tento požadavek mohla zcela naplňovat kvalifikace ve formě (velké i malé) placky.** Pak již další, opakované instruktáže, není třeba.

* V rámci provozování táborů je potřeba též zmínit ustanovení § 203 odst. 2 písm. h) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Podle tohoto ustanovení (ve spojení s ustanovením § 200 zákoníku práce) poskytne zaměstnavatel zaměstnanci pracovní volno k činnosti vedoucích táborů pro děti a mládež v nezbytném rozsahu, maximálně však 3 týdny v kalendářním roce, pokud tomu nebrání **vážné provozní důvody na straně zaměstnavatele** a dále za podmínky, že uvolňovaný zaměstnanec po dobu nejméně jednoho roku před uvolněním soustavně a bezplatně pracoval s dětmi nebo mládeží. **Upozorňuji však, že náhrada mzdy od zaměstnavatele v tomto případě zaměstnanci nenáleží.**

2) Povinnosti týkající se tábora jako celku:

* podle § 2921 NOZ **nahradí škodu** způsobenou **nezletilou** osobou i ten, kdo zanedbal povinnost vykonávat nad ní dohled, pokud neprokáže, že náležitý dohled zanedbal. Ze soudních rozhodnutí (byť ke starému občanskému zákoníku) potom vyplývá, že povinnost dohledu mají i ti, kterým byla nezletilá (-ý) dočasně svěřena – tedy i všichni vedoucí tábora. Lze dokonce dovozovat, že spoluodpovědnou by zde byla právnická osoba, jejímž jménem tento vedoucí jednal, tedy **klub**. Co je náležitý dohled je nutno posoudit podle konkrétní situace, ale **nelze za něj považovat nepřetržitý dohled, nepřetržité sledování (na každém kroku), ale dohled přiměřený okolnostem**, zejména věku, povahovým vlastnostem a celkovému chování nezletilého dítěte. Za škodu se považuje majetková újma, součástí náhrady škody může případně být i náhrada nemajetkové újmy. Osoba, která je povinna vykonávat dohled pak může odpovídat s nezletilým buď solidárně (společně) anebo sama. **Je tedy nutno dbát o dodržení NÁLEŽITÉHO DOHLEDU přiměřeného okolnostem**, tedy především věku dítěte, jeho zkušenostem, vnějším podmínkám, znalostem terénu atd. (ostatně do této věty by se daly shrnout všechny povinnosti popisované v tomto materiálu).

Náležitý dohled není nutné dodržet jen přímo na akci, ale je třeba zohlednit též převzetí a předání dítěte. A to jak s ohledem na obecná nebezpečí, tak s ohledem na případně **problematické vztahy mezi rodiči**.

* Pokud bude v průběhu tábora docházet ke vstupování do lesa, je nutné respektovat LZ, a to především obecně formulované ustanovení § 11 odst. 1, podle kterého „každý si musí počínat tak, aby nedocházelo k ohrožování nebo poškozování lesů, jakož i objektů a zařízení sloužící hospodaření v lese.“

Dále pak ustanovení §§ 19 a 20 LZ, které upravují obecné **užívání lesa** a vyjmenovávají **činnosti v lesích zakázané** (pokud vlastník nepovolí výjimku). Těmito zakázanými činnostmi

jsou např. kouření, rozdělávání ohňů a táboření mimo vyhrazená místa (tento pojem není definován a toto místo bude nutno posoudit podle konkrétní situace), rozdělávání otevřeného ohně také do vzdálenosti 50 m od okraje lesa, rušení klidu a ticha, či těžba stromů. Nedodržením těchto zákazů je naplněna skutková podstata přestupků uvedených v LZ. Dodejme, že trestní („přestupková“) zodpovědnost je stanovena od 15 let. Z uvedeného plyne, že přestupek tedy může spáchat i starší dítě.

Zároveň však nutno poznamenat, že podle § 19 odst. 1 LZ má „každý právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou, na zemi ležící klest“.

Dodržování těchto povinností kontrolují členové Lesní stráže. Jejich práva, k nimž patří např. i **zjišťování totožnosti** (jen však tehdy, je-li porušen LZ) či **předvedení osoby** na policii nebo udělení pokuty v blokovém řízení, stanoví § 39 LZ. Člen Lesní stráže je podle § 127 odst. 1 písm. i) TrZ považován za **úřední osobu** (dříve **veřejného činitele**), což může mít význam při případném napadení této osoby či uposlechnutí její výzvy. Dlužno ovšem konstatovat, že toto postavení klade zvýšené nároky také na Lesní stráž a hrozí jí trestní sankcí v případě, že překročí svou (lesním zákonem danou) pravomoc (§ 329 a násl. TrZ).

Jako sankce dále samozřejmě přichází v úvahu náhrada škody (viz předchozí odrážka).

Nutno též konstatovat, že člen lesní stráže má mimo práv i povinnosti vymezené v § 39 odst. 1 LZ, zejména mít odznak a průkaz a tyto při kontrole předložit.

S problematikou vstupování do lesa souvisí i ustanovení § 20 odst. 5 zákona o lesích, podle kterého „organizované nebo hromadné sportovní akce lze v lese konat na základě oznámení orgánu státní správy lesů (obecní úřady s rozšířenou působností – pozn. autoři). V oznámení, které musí být předloženo nejméně 30 dnů přede dnem konání této akce, pořadatel uvede místo a termín konání této akce, předpokládaný počet účastníků, způsob zajištění a souhlas vlastníka lesa...“. Nesplnění těchto povinností trestá § 53 odst. 1 písm. p) zákona o lesích jako přestupek s pokutou až do výše 15.000,- Kč, přičemž je zde opět příslušný obecní úřad s rozšířenou působností. Byť by splnění této povinnosti jistě nebylo pro pořadatele tábora nepřekonatelným problémem, domníváme se, že se **toto ustanovení na tábory nevztahuje**, neboť tábor není sportovní akcí ve smyslu § 20 odst. 5 zákona o lesích. Při opačném výkladu by akcí podléhající oznámení byl i hromadný výlet klubu důchodců. Toto ustanovení se podle našeho názoru vztahuje na např. běžecké či lyžařské závody apod., při kterých větší množství účastníků absolvuje tutéž trasu a mohlo by docházet ke škodám v lesích.

* Zvláštní povinnosti mohou být na provozovatele tábora kladeny také v případě, že se tábor koná v některém ze **zvláště chráněných území** (např. chráněná krajinná oblast, národní přírodní rezervace - § 14 odst. 2 OchrPZ). Tento zákon upravuje zvláštní režimy pro jednotlivá území, tedy vymezuje zakázané činnosti, případně stanoví nutnost zvláštního povolovacího řízení (souhlas s tábořením a rozděláváním ohňů na území chráněné krajinné oblasti podle § 26 odst. 1 písm. b) OchrPZ).

* K otázce rozdělávání ohně je též vhodné upozornit na povinnosti, které jsou obecně upraveny v zák. č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Zde je mimo jiné stanovena povinnost pro každou fyzickou osobu počínat si při manipulaci s otevřeným ohněm tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru a dále povinnost pro toho, kdo je povinen vykonávat dohled nad osobami, které nemohou posoudit následky svého jednání, podle zvláštních zákonů dbát, aby tyto osoby svým jednáním nezpůsobily požár (§17). Nesplnění prvně uvedené povinnosti trestá § 78 odst. 2 zákona o požární ochraně jako přestupek s pokutou až do výše 20.000,- Kč a nesplnění druhé povinnosti až do výše 25.000,- Kč.

Dále pak také platí, že v období nepříznivých klimatických podmínek, kterým se rozumí období déletrvajícího sucha, mohou být stanoveny zvláštní povinnosti a omezení týkající se manipulace s otevřeným ohněm a provozování jiných požárně rizikových činností. Toto období

vyhlašuje a odvolává hejtman kraje pro území kraje, a v případě potřeby jej mohou vyhlásit i obce, a to svým nařízením pro své území.

- * Vyhláška č. 106/2001 Sb. (ve znění novely) pak stanoví konkrétních povinností celou řadu:
  - + stany určené pro ubytování dětí musí mít pevnou nepromokavou plachtu
  - + izolace stanů od vlhka a chladu (dříve: stany postavené na jednom místě déle než 21 dní musí mít podlahy po celé ploše stanu !!)
  - + na každých 5 dětí musí být v umývací stanové tábora 1 kohout (pro stavby jsou limity přísnější)
  - + na všech zotavovacích akcích musí být zajištěna možnost koupání v teplé vodě alespoň jednou za týden
  - + záchody musí být oddělené podle pohlaví. Na každých 15 dětí se zřizuje jeden záchod. **V blízkosti záchodů musí být možnost umýt si ruce v tekoucí vodě !**
  - + doba vymezená pro spánek musí činit nejméně 9 hodin s výjimkou noci, kdy se pořádá noční hra
  - + děti musí být **ubytovány odděleně podle pohlaví** (pozn. netýká se vedení ☺!!)
  - + § 8 odst. 3 vyhlášky č. 106/2001 Sb. pak ukládá osobám činným při zotavovací akci jako dozor průběžně kontrolovat oblečení, obuv a lůžkoviny dětí, aby byly chráněny před provlhnutím a nedocházelo k prochlazení dětí, a dále také kontrolovat provádění osobní hygieny.

* Pokud jde o poslední uvedenou povinnost kontroly oblečení, obuvi, lůžkovin, resp. osobní hygieny, pak jsme toho názoru, že vedoucím vzniká oprávnění kontrolovat **veškeré věci** dětí účastníků se zotavovací akce. Pokud kontrolu provádějí vedoucí nepřekročí základní pravidla slušnosti, pak není možné, aby se dítě, resp. rodiče bránili ochranou soukromí.

* Podle § 273 TrZ může být trestem odnětí svobody nebo zákazem činnosti potrestán každý, kdo “z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo kdo z nedbalosti takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění”. Naplněním skutkové podstaty tohoto trestného činu tedy mohou např. být **nedostatečná opatření k zamezení či šíření povodně, nedostatečná pozornost věnovaná stromům v okolí tábořiště** apod. Nutno upozornit, že v případě tohoto trestného činu stačí i nedbalostní chování (i v podobě nedbalosti nevědomé, kdy jednatel osoba mohla a měla o protiprávním důsledku vědět, leč nevěděla), tedy není nutné úmyslné jednání.

* Upozorňujeme také na úpravu § 49 odst. 1 písm.b) PZ, který stanoví, že “přestupku se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví”. Za tento přestupek je možno uložit pokutu až 20.000,- Kč. O přestupek a nikoli o trestný čin by se jednalo v případě, že by došlo k poškození zdraví menší intenzity, než je vyžadováno např. pro trestný čin, kde je požadováno nejméně takové poškození zdraví odpovídající sedmi-denní pracovní neschopnosti, resp. omezení v běžném způsobu života.

* Ten z vedoucích tábora, který je odpovědný za přihlašování dětí a **informování rodičů** je povinen je **informovat přesně a dostatečně**, aby se nedostal do rozporu s ustanovením § 181 TrZ, který pamatuje na situace, ve kterých je někomu (např. rodiči) způsobena vážná újma na právech (např. také poškození zdraví dítěte) tím, že je uveden v omyl. Je tedy žádoucí rodiče co nejpřesněji informovat o charakteru tábora a převažujících činnostech na něm (i zde stačí opomenutí vedoucího).

* Snad jen pro úplnost zmiňme trestné činy obsažené v § 186 a 187 TrZ. Poměrně vysokým trestem odnětí svobody bude potrestán “kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného **zneužívaje jeho bezbrannosti**“ Stejně bude potrestán pachatel, který „přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování **zneužívaje jeho závislosti, nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.**“ Zde by typicky mohlo jít o postavení vedoucího dětského kolektivu. Dále pak až 10 let trestu odnětí svobody hrozí tomu, kdo „vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije ... zneužívaje jeho závislosti.“

* Dále nutno zmínit trestný čin Ohrožování výchovy dítěte upravený v ustanovení § 201 trestního zákoníku, když tento trestný čin spáchá ten, „Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu, b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život“. K naplnění skutkové podstaty stačí například, pokud si svěřená osoba, tedy dítě, **osvojuje škodlivé návyky** (například pití alkoholických nápojů nebo kouření) nebo je jí umožněno vedení “nemravného života”, za které je považováno i **nedostatečné dodržování zásad hygieny**. Obojí pochopitelně ve větším rozsahu.

Ustanovení § 202 trestního zákoníku pak trestá toho, kdo „nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplatu, výhodu nebo prospěch“. Opět zde nutno vidět, že prospěchem může být i jakákoliv nedůvodná výhoda v rámci dětského kolektivu.

* Dalším předpisem týkajícím se provozování (nejen) táborů je zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Tento předpis definuje **zotavovací akci** jako „organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí a zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popř. získat specifické znalosti či dovednosti.“ (Jde tedy o definici téměř totožnou s definicí zotavovací akce v § 1 staré vyhlášky upravující zotavovací akce). K tomuto zákonu byly (mimo jiné) vydány prováděcí vyhlášky č. 106/2001 Sb. a č. 107/2001 Sb. (dnes již zrušená). Sám zákon však stanoví několik povinností pořádající osobě

- především je pořádající osoba povinna jeden měsíc před zahájením zotavovací akce **ohlásit hygienikovi** (seznam hygienických stanic je přílohou zákona) termín, místo konání akce, počet dětí a způsob zabezpečení pitnou vodou a způsob zajištění stravování,

- dále je pořádající osoba povinna přijmout k účasti jen zdravotně způsobilé dítě, tj. dítě nejevící známky akutního onemocnění (např. horečka či průjem) a vybavené posudkem praktického lékaře dítěte o jeho zdravotní způsobilosti (**ZCELA NOVÁ PODOBA** jako příloha č. 3 k vyhlášce č. 106/2001 Sb.) a prohlášením rodičů o bezinfekčnosti a momentálním zdraví dítěte

- fyzické osoby působící na zotavovací akci musejí mít posudek vydaný svým praktickým lékařem, ve kterém lékař konstatuje jejich zdravotní způsobilost k výkonu této činnosti (tzv. papír na hlavu). Tento požadavek se však **netýká pedagogických a zdravotnických pracovníků**

- fyzické osoby činné při stravování musí splňovat předpoklady pro výkon činností epidemiologicky závažných (tj. mít **zdravotnický průkaz** od zdravotnického zařízení vykonávajícího závodní preventivní péči – pro naše účely zřejmě postačuje praktický lékař). Ustanovení § 19 a násl. pak těmto osobám stanoví další povinnosti.

- dále je pořádající osoba povinna zabezpečit účast zdravotníka – např. absolventa kursu první pomoci, či vzdělaného lékaře, zdravotní sestru či medika po 3. ročníku fakulty, dále lékárníčku, péči dostupného praktického lékaře – doporučujeme předběžnou dohodu, vést zdravotnický deník (uložit po dobu 6 měsíců od skončení akce)

Zákon o ochraně veřejného zdraví však v ustanovení § 12 definuje též **jiné podobné akce pro děti**. Jde o akce kratší než 5 dní či s menším počtem dětí do 15 let než 30. Zároveň však jde o akce „jejichž účelem je, vedle posílení jejich zdraví a zvýšení jejich tělesné zdatnosti, získání specifických znalostí a dovedností“. U takové akce musí pořádající osoba pouze zajistit hygienicky nezávadný stav zařízení, zdroj pitné vody a účast pouze osob (vedoucích) k tomu zdravotně způsobilých (papír na hlavu).

Zákon také stanoví příslušnému orgánu možnost zákazu nebo omezení pořádání zotavovacích akcí či omezení jejich provozu při **epidemii nebo nebezpečí jejího vzniku** (§ 69). Orgán ochrany veřejného zdraví může dále (§ 84 odst. 1 písm. j)) **stanovit podmínky konání zotavovací akce** nebo jiné podobné akce pro děti, případně tuto při ohrožení veřejného zdraví **zakázat**.

* Kromě sankcí za spáchání přestupku – viz dále - upravuje § 92 zákona o ochraně veřejného zdraví možnost udělení pokuty právnické osobě, a to **až do výše 2,000.000,- Kč** (při škodě na zdraví až 3 mil. Kč) jakožto sankce za porušení povinností stanovených jak v zákoně, tak i v prováděcí vyhlášce (jiný správní delikt). Právě zde se tedy stává aktuální otázka, zda je klub samostatnou právnickou osobou tj. zda by případná pokuta byla ukládána ČTU nebo klubu. S ohledem na výše uvedené by to byl klub. Pokuty ukládá příslušný orgán ochrany veřejného zdraví – krajský hygienik.

* Pominout nelze ani z.č. 101/2000 Sb., o **ochraně osobních údajů**. Podle našeho názoru se tento zákon na pořádání dětských táborů nevztahuje, neboť zákon se nevztahuje na nahodilé shromažďování osobních údajů, které nejsou dále zpracovávány (§ 3 odst. 4). S ohledem na citlivost celé věci a její přehnanou a mylnou prezentaci v médiích lze doporučit, aby organizátor tábora o účastnících shromažďoval **jen takové údaje, které nezbytně potřebuje**. Např. místo rodného čísla jen datum narození apod. Např. adresa však zcela jistě nutná bude, stejně jako buď rodné číslo nebo alespoň zmíněné datum narození, a to s ohledem na nutnost dostatečné identifikace dítěte. Samozřejmě je, že shromážděné údaje nesmí být již žádným způsobem zpracovány, zejména předány, zveřejněny či vyměněny.

Ovšem vzhledem k formulaci pojistné smlouvy uzavřené ČTU s pojišťovnou GENERALI bude nutné od rodičů rodná čísla vyžadovat, neboť v opačném případě takové dítě nebude pojištěno. Takto také navrhuje rodičům nutnost poskytnout rodné číslo zdůvodňovat.

3) zvláštní povinnosti vedoucích:

* Především vedoucích se týkají všechna výše uvedená ustanovení TrZ a PZ. Kromě toho se však výhradně na vedoucí (jen zcela výjimečně na zdravotníka či pracovnice/ky kuchyně) vztahuje ustanovení §§ 53 – 56 PKZ, které předepisuje kde, popř. v jakém útvaru se po silnicích pohybují chodci a jejich skupiny. Jde především o chození po přechodech, v podchodech, nadchodech, chodnicích, **v útvaru, vpravo** a za snížené viditelnosti **označení** bílým, resp. červeným **světlem**. Dodržení těchto ustanovení je podstatné např. proto, že jejich nedodržení může být v případě újmy na zdraví důvodem k zahájení trestního stíhání např. pro ublížení na zdraví z nedbalosti či přestupku při provozu na pozemních komunikacích. Za dodržování těchto povinností pak odpovídá pověřený vedoucí přesunujícího se kolektivu (starší 15 let). Na tomto místě proto zdůrazníme význam pověřování jednotlivých členů vedení a přihlížení k jejich schopnostem, možnostem a zkušenostem.

*Trestem odnětí svobody může být potrestán ten “kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově”, tedy i vedoucí tábora, kterému rodiče svěřili své dítě. Ke spáchání tohoto trestného činu opět stačí **opomenutí**, tedy například **nedostatečná výživa nebo hygiena** (§ 198 TrZ) – ovšem obojí ve velkém rozsahu.

*Velmi podstatná jsou ustanovení § 147 a 148 TrZ, týkající se ublížení na zdraví z nedbalosti, respektive těžké újmy na zdraví. Opět zdůrazněme, že stačí **pouhá nedbalost** a není nutné úmyslné jednání.

Podle § 148 TrZ může být potrestán ten “kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost (například náležitou péči o dítě – pozn. autoři) vyplývající z jeho ..... postavení nebo funkce...”. Druhý odstavec (s těžší trestní sazbou) pak trestá pachatele tehdy, pokud dojde k **porušení hygienických předpisů**, což se opět může týkat i zotavovacích a jiných akcí pro děti.

§ 147 TrZ pamatuje na situace, kdy újma na zdraví je kvalifikována jako těžká. Rozdíl mezi oběma ustanoveními je de facto ve výši trestní sazby. Nejvyšší soud ČR uznal za nedbale jednající učitelku, která si nechala od školáků (9 – 11 let) **bez dozoru** sekerou štípat dřevo a přitom došlo k vážnému zranění jednoho z dětí.

I z tohoto judikátu tedy vyplývá, že je nutno velmi pečlivě zvažovat, které děti je možno nechat bez stálého dozoru **vykonávat práce** (přenášení horké vody, štípání dřeva apod.), při kterých může dojít k poranění dítěte.

*Mnohem častěji než aplikace trestního zákoníku však přichází v úvahu užití přestupkového zákona. S jistým zjednodušením lze říci, že přestupkem je pro společnost závadné jednání, přičemž pro rozhodnutí zda půjde o přestupek či o trestný čin je významná intenzita daného jednání.

Pro pořadatele a vedoucí na dětských táborech (resp. zotavovacích akcích) je významné především ustanovení § 59 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (tedy již nikoliv přestupkový zákon), podle něhož se přestupku dopustí ten, kdo

- g) jako osoba odpovědná za dítě ponechá dítě bez náležitého dozoru přiměřeného jeho věku, rozumové vyspělosti, popřípadě zdravotnímu stavu, a tím je vystaví nebezpečí vážné újmy na zdraví, nebo v důsledku toho dítě způsobí újmu na zdraví jiné osobě nebo škodu na cizím majetku nikoli nepatrnou (pozn. autora – od 5.000,- Kč),
- h) v úmyslu ponížit lidskou důstojnost dítěte použije vůči němu nepřiměřeného opatření

Za tento přestupek lze podle odstavce 2 uložit **pokutu až 50.000,- Kč**.

* Pokutou do výše až 10.000,- Kč pak může být potrestána osoba, která **„poruší zákaz nebo nesplní povinnosti stanovené nebo uložené pro pořádání zotavovací akce, jiné podobné akce pro děti nebo školy v přírodě“** (§ 29 odst. 1 písm. j) přestupkového zákona). Tímto ustanovením je tedy vymáháno dodržování všech rozhodných povinností, zákazů a příkazů stanovených příslušnými ustanoveními zákona o ochraně veřejného zdraví a vyhláškou č. 106/2001 Sb. (z důvodu existence tohoto speciálního přestupku nelze pro případ porušení výše uvedených předpisů použít § 46 přestupkového zákona počítajícího s pokutou až 30.000,- Kč).

*Pokutou až do výše 3.000,- Kč pak může být potrestána osoba, která „prodá, podá, nebo **jinak umožní** požití alkoholického nápoje osobě mladší 18 let“ (§ 30 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona). I v tomto případě **postačí zavinění z nedbalosti** (ať už vědomé či nevědomé) a není nutné zavinění úmyslné.

* Obecně k přestupkům nutno poznamenat, že pokuta za přestupek může být udělena pouze fyzické osobě a proto je otázkou, kdo by byl trestán při porušení povinnosti stanovené pořádající osobě. Podle § 6 zákona o přestupcích „za porušení povinnosti uložené právnické osobě odpovídá podle tohoto zákona ten, kdo za právnickou osobu jednal nebo měl jednat, a jde-li o jednání na příkaz, ten kdo dal k jednání příkaz“. Podle § 20 ObčZ pak za právnickou osobu jednájí statutární orgány (tedy vedení klubu) anebo i jiní její pracovníci nebo členové, pokud je to

stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé (zde by šlo především – ale nejen - o **hlavního vedoucího** či **zdravotníka**).

4) zvláštní povinnosti zdravotníka:

* Jak je již uvedeno výše, pořadající osoba je povinna zajistit základní péči o zdraví všech účastníků způsobilou fyzickou osobou (zdravotníkem), dále zajistit **vybavení lékárníčky** (obsah stanoven **NOVĚ a v jiném rozsahu** v příloze č. 4 vyhlášky č. 106/2001 Sb.), péči praktického lékaře dostupného z místa konání akce. Dále je povinností pořadající osoby zajistit vedení zdravotnického deníku a seznamu účastníků a uložení těchto materiálů po dobu 6 měsíců od skončení akce. Ani zákon o ochraně veřejného zdraví ani jeho prováděcí vyhlášky již nevyjmenovávají povinnosti zdravotníka, jak to činila dnes již zrušená vyhláška č. 185/1990 Sb. Tím spíše doporučujeme jasné (nejlépe písemně) vymezení úkolů zdravotníka ze strany pořadající osoby.

* Na tomto místě je též třeba zabývat se aktuální otázkou nového zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), který je účinný od 1. 4. 2012. Tento předpis neobsahuje žádnou speciální úpravu pro zotavovací akce.

Podle ustanovení § 35 odst. 2

„Jde-li o nezletilého pacienta,

a) jehož zákonnými zástupci jsou rodiče, vyžaduje se

1. souhlas obou rodičů, a to k poskytnutí zdravotních služeb, které mohou podstatným způsobem negativně ovlivnit další zdravotní stav pacienta nebo kvalitu jeho života,

2. souhlas alespoň jednoho z rodičů, a to k poskytnutí zdravotních služeb, které nejsou zdravotními službami podle bodu 1, nebo k postupu podle písmene b);

tím není dotčena možnost poskytovat zdravotní péči bez souhlasu podle § 38,

b) který dovršil 15 let věku, lze mu zdravotní služby poskytované registrujícím poskytovatelem poskytovat bez zjišťování souhlasu zákonného zástupce, pokud zákonný zástupce s takovým postupem vyjádří písemný souhlas, který může podmínit následným informováním o poskytnutých zdravotních službách; písemný souhlas zákonného zástupce je součástí zdravotnické dokumentace vedené o nezletilém pacientovi.“

Z tohoto ustanovení tedy možno uzavřít, že pro účely práce s dětmi v rámci činnosti ČTU je třeba, aby každé dítě doprovázela k lékaři vždy dospělá osoba, i když jde o dítě starší 15-ti let.

Předpokládá se, že zdravotní problémy mohou být na akcích ČTU dvojího druhu:

- 1) vážné zdravotní problémy (jak praví § 38 odst. 4 písm. b), jde v této souvislosti o „zdravotní služby nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví“)
- 2) zdravotní problémy řešitelné na místě – např. na táboře

K problémům typu 1 není ex lege třeba žádného souhlasu zákonného zástupce (viz konec textu u písm. a) výše).

Problém typu 2 bych doporučoval řešit bíanco souhlasem jednoho zákonného zástupce. Ale považuji to pouze za řešení „pro jistotu“, jelikož zákon o zdravotních službách nemá pro zotavovací akce žádnou zvláštní úpravu. Tato zvláštní právní úprava je však obsažena ve vyhlášce č. 106/2001 Sb., resp. v zákoně č. 258/2000 Sb.

5) zvláštní povinnosti personálu kuchyně:

*Otázky stravování upravuje § 7 vyhlášky č. 106/2001 Sb. Podle tohoto ustanovení musí být na zotavovací akci zajištěna snídaně, přesnídávka, oběd, svačina a večeře. Nápoje pro účastníky musí být k dispozici po celý den.

*Podle ustanovení § 5 téže vyhlášky pak zotavovací akce musí být zabezpečena dostatečným množstvím pitné vody (kvalitativní parametry jsou stanoveny v § 3 odst 1 zákona o ochraně veřejného zdraví). Není-li voda odebírána z veřejného vodovodu je nutno označené, uzavřené a k tomuto účelu vhodné nádoby s vodou odkládat na stinném a chladném místě.

*Děti se mohou podílet na přípravě stravy jen před jejím tepelným zpracováním a při pomocných pracích. Na stanových táborech do 50 účastníků se děti mohou podílet na celé přípravě, včetně výdeje, ovšem vždy pod dozorem osoby činné při stravování.

*Příloha č. 1 vyhlášky č. 106/2001 Sb. pak stanoví, které potraviny **nelze** během zotavovací akce podávat ani používat k přípravě pokrmů.

*Zde také odkážme na výše uvedené povinnosti podle zákona o ochraně veřejného zdraví.

Ludvík Ševčík
Tábornický klub Smrček Brno

